

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ТРЕТОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
КОМИСИЯ ПО ВЪНШНА ПОЛИТИКА

42
10
JK

ДОКЛАД

ОТНОСНО: Законопроект за ратифициране на Протокола от Нагоя за достъп до генетични ресурси и справедливо и равноправно разпределение на ползите, произтичащи от тяхното използване, към Конвенцията за биологичното разнообразие, № 602-02-16, внесен от Министерски съвет на 04.05.2016 г .

На редовно заседание, проведено на 8 юни 2016 година, Комисията по външна политика разгледа Законопроект за ратифициране на Протокола от Нагоя за достъп до генетични ресурси и справедливо и равноправно разпределение на ползите, произтичащи от тяхното използване, към Конвенцията за биологичното разнообразие.

Мотивите към законопроекта бяха представени от заместник-министъра на околната среда и водите Бойко Малинов.

Протоколът от Нагоя е международен договор, сключен на 29 октомври 2010 г., който цели да създаде правна сигурност и яснота за ползването на генетичните ресурси. Той развива и формализира приетите през 2002 г. от страните по Конвенцията за биологичното разнообразие „Насоки от Бон“, за достъп до генетичните ресурси и равноправно и справедливо разпределение на ползите от тяхното използване във връзка с прилагането на Чл.15 от Конвенцията за биологичното разнообразие. Освен това протоколът от Нагоя създава правен механизъм за защита на традиционните знания, притежавани от коренни и местни общности за използването на тези ресурси и насърчава отглеждането и запазването на култивирани местни сортове, растения и породи животни.

България е подписала протокола на 23 юни 2011г.

Европейският съюз се е присъединил към протокола в съответствие със своето решение 2014/283/ЕС на Съвета. На основата на това е приет от страните и Регламент (ЕС) № 511/2014 на Европейския парламент и на Съвета, относно мерките които ползвателите трябва да спазват, произтичащи от протокола от Нагоя за достъп до генетични ресурси и справедливата и равноправна подялба на ползите, произтичащи от тяхното използване от Съюза. При присъединяването си към протокола ЕС е направил декларация, както и държавите Белгия и Сирия, а Дания е посочила част от своята територия, където няма да прилага разпоредбите на протокола. Съгласно чл.34 т.3 от Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие всяка от договарящите страни по самата конвенция или по някой от

протоколите по нея декларира степента на компетенциите си по отношение на проблемите засегнати в конвенцията или съответния протокол.

В случая, България пристъпва към ратификация на Протокола от Нагоя без изрична декларация. При това положение след влизането в сила на протокола за България, би следвало да се имат предвид няколко специфични обстоятелства, които се отнасят до неговото прилагане.

В България няма обособени коренни общности, които се визират в протокола от Нагоя, които чрез свои законно упълномощени представители да се явяват правоимащи по отношение на предоставянето на познания за традиционно използване на местните генетични ресурси.

Съгласно чл. 136 от Конституцията на Република България, общината е основната административно териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление. Същевременно съгласно чл. 66 от българския Закон за биологичното разнообразие държавата е собственик на генетичните ресурси от естествената флора и фауна на Република България в лицето на Министерството на околната среда и водите. Същевременно, Чл.118 ал.2 и ал.3 от същия закон определя, че Министърът на земеделието и храните дава съгласие за достъп до селскостопански и горски генетични ресурси, а съответно Министърът на икономиката дава съгласие за достъп до генетични ресурси от промишлени микроорганизми, вируси и клетъчни култури. Протоколът не изисква промяна на съществуващо вътрешно или международно законодателство, поради което не се налага този национален модел да бъде изменян.

От това обстоятелство произтича и правомощието на тези три министерства да предоставят в зоната на своята компетентност разрешенията визирани в протокола от Нагоя за ползване на генетични ресурси. Принципът за правна сигурност изисква разпоредбите на протокола от Нагоя да се прилагат само за генетични ресурси върху които държавата има суверенни права.

От друга страна остават отворени въпроси, които трябва да бъдат решени, за да се прилагат ефективно разпоредбите на протокола.

Протоколът от Нагоя не предвижда ретроактивност на своите разпоредби, което означава, че за известен период ще има различно третиране на ползвателите на генетични ресурси и знания за тях, които вече са ги получили спрямо тези, които кандидатстват и ги придобиват по новия ред.

В случай, че две държави имат еднакъв генетичен ресурс – обект на интерес от евентуален ползвател, те съгласно чл.11 от Протокола са призовани да си

сътрудничат. Ако не бъде постигнато разбирателство, секретариатът на Конвенцията по биоразнообразие съгласно чл. 27 от Конвенцията извършва арбитраж и съответно помирение между страните, освен ако те не са се споразумели за друго. Остава отворен въпросът, как ще се процедира ако определени действия по прилагането на протокола са законни съгласно законодателството на ЕС, но не са законни спрямо законодателството на другата държава, в случай, че тя не е от ЕС.

С цел да се улесни развитието на българската наука е допустимо, съгласно Чл. 66 ал.4 от Закона за биоразнообразието да се създават улеснения за достъпа на български и други научни институти до генетични ресурси безвъзмездно, когато те са предназначени за нетърговски цели. Протокола от Нагоя не противоречи на тази разпоредба.

Протоколът от Нагоя не урежда изключенията при извънредни ситуации, като възникване на епидемии и др. когато трябва да се гарантира улеснена процедура за достъп до генетичния ресурс, с цел проучване. Това е въпрос, който за България решен, чрез т.16 от Регламент (ЕС)511/2014 който има пряко действие и третира случаите на реална и непосредствена опасност за здравето на хора и животни или растения вкл.при грипни епидемии, обмяна на ваксини и пр. Тъй като Протоколът от Нагоя не изисква промяната на съществуващо законодателство, за България, въпросът би бил решен по този начин.

Предстои нормативно определяне на начина на подялба на ползите, размера, вида на материални и нематериални ползи, получавани от използването на генетичните ресурси.

След ратификацията на протокола от Нагоя, България следва да създаде ефективен и действащ механизъм, чрез който да се прилагат разпоредбите му, както и за осъществяване на контрол върху тази дейност.

Въз основа на проведеното обсъждане и последвалото гласуване, Комисията по външна политика с 17 гласа „за“, 0 гласа „против“ и 0 гласа „въздържал се“, предлага на Народното събрание, да приеме на първо гласуване Законопроект за ратифициране на Протокола от Нагоя за достъп до генетични ресурси и справедливо и равноправно разпределение на ползите, произтичащи от тяхното използване, към Конвенцията за биологичното разнообразие, № 602-02-16, внесен от Министерски съвет на 4 май 2016 г.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО ВЪНШНА ПОЛИТИКА:**

ДЖЕМА ГРОЗДАНОВА